

creating the future

 Programm zur grenzüberschreitenden Zusammenarbeit SLOWAKEI - ÖSTERREICH 2007-2013
 Program cezhraničnej spolupráce SLOVENSKÁ REPUBLIKA - RAKÚSKO 2007-2013

Rakúsko-slovenský projekt na pomoc životnému prostrediu prihraničných regiónov

V prihraničných rakúsko-slovenských regiónoch sa v súčasnosti vykonáva, alebo plánuje vykonávať, celý rad investičných zámerov, ktoré budú v budúcnosti ovplyvňovať ekonomický a hospodársko-sociálny vývoj, a ktoré môžu mať závažný vplyv na životné prostredie oboch štátov. Tieto zábery podliehajú cezhraničnému posudzovaniu podľa Dohovoru Európskej hospodárskej komisie OSN o posudzovaní vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice (Dohovor z Espoo).

Ide napríklad o tieto zábery:

- Zelený most na diaľnici D2 – Moravský Sv. Ján,
- Diaľnica D4, križovatka DNV II/505 – štátna hranica SR/RR,
- Budovanie železničného koridoru – dvojkoľajové rozšírenie železničného mosta po Marchegg,
- Územný plán mesta Bratislava,
- Súhrnný vodohospodársky úpravny projekt Dunaj na východ od Viedne,
- Veterné elektrárne – Rozšírenie veterného parku v obci Kittsee,
- Ropovod Družba – tranzitná časť Bratislava – Schwechat.

Niektoré z týchto zámerov sú mimoriadne významné nielen na úrovni prihraničného regiónu, ale svojím charakterom a environmentálnym dosahom ďaleko presahujú hranice regiónu, v ktorom sú alebo budú realizované.

Východiská projektu

Proces cezhraničného posudzovania niektorých zámerov prebieha už dlhšiu dobu, nakoľko proces je komplikovaný a náročný na množstvo zodpovedne získaných informácií a vedomostí, ktoré sú alebo budú priamym podkladom pre uskutočnenie zásadného rozhodnutia o akceptovaní daného zámeru, aktivity, projektu v regióne. Práve pri takýchto zámeroch a projektoch sa ukazuje pomerne významný nedostatok kvalitných (obsahom aj spracovaním) a rýchlo dostupných informácií, ktoré sú nevyhnutné pre správne rozhodovanie štátnej správy s rovnakým dohľadom na ekonomický a hospodársko-sociálny rozvoj regiónu a záujem dotknutej verejnosti, ako aj nevyhnutné pre verejnosť, ktorá má právo zapojiť sa do procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie, keďže sa jej to bezprostredne týka. Táto skutočnosť sa stala hlavným dôvodom spracovania projektu *Vývoj nástrojov manažmentu v rámci posudzovania vplyvov na životné prostredie v hraničných regiónoch medzi Rakúskom a Slovenskom*.

Partneri projektu

Vedúcim partnerom je Úrad krajinskej vlády Dolného Rakúska a partner-

mi sú: Slovenská agentúra životného prostredia, Spolkové ministerstvo poľnohospodárstva, lesníctva, životného prostredia a vodného hospodárstva, Spolkové ministerstvo dopravy, inovácií a technológií, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Ekologické právne zastúpenie Dolného Rakúska, Ekologické právne zastúpenie Viedne.

Základné informácie o projekte

Hlavným cieľom projektu je optimalizácia procesu cezhraničného posudzovania vplyvov na životné prostredie v hraničných regiónoch Rakúska a Slovenska metódami vedomostného manažmentu a tým prispieť k dosiahnutiu trvalo udržateľného, ekologického a inovatívneho rozvoja regiónu bez konfliktov. Projekt sa realizuje v období od 1. februára 2011 do 30. júna 2013.

Projekt v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúsko 2007 – 2013 patrí svojimi aktivitami pod prioritnú os: P2 dostupnosť a trvalo udržateľný rozvoj a príslušnú oblasť: Energetická efektívnosť a obnoviteľné zdroje energie, ochrana životného prostredia, manažment rizík. Financovanie slovenských partnerov sa realizuje cez Európsky fond regionálneho rozvoja (85 %) a prostredníctvom národného spolufinancovania (15 %).

Projektové aktivity sa týkajú hraničných regiónov na rakúskej strane: Wien, Nord Burgenland, Weinviertel, Wiener Umland, Nordteil a na slovenskej strane: Bratislavský samosprávny kraj a Trnavský samosprávny kraj.

Programová oblasť projektu

Hlavné projektové aktivity: Aktivity týkajúce sa publicity a informovanosti o projekte, Informačná a dátová platforma, Networking, Tréningové a vzdelávacie aktivity, Spoločné rokovania, Všeobecná koordinácia projektu.

Zefektívnenie informatizácie

Pre všetkých účastníkov cezhraničného posudzovania oboch štátov sa vytvorí dvojazyčný prístup k zdroju komplexných údajov a informácií prostredníctvom elektronického portálu. Spracovateľom, navrhovateľom, investorom sa poskytne podpora pri výmene skúseností a informácií ohľadom vypracovania dokumentácií, predloženia, realizácie a monitoringu projektov pomocou elektronického portálu, pracovných stretnutí a poskytnutím konzultácií. MVO a verejnosti sa uľahčí prístup k poskytnutiu informácií o projektoch a o stave cezhraničného posudzovania pomocou portálu a umožní účasť na pracovných stretnutiach a konzultáciách. Príslušným orgánom, samospráve, štátnej správe, dotknutým orgánom sa poskytnú školenia, tréningy, metodické príručky týkajúce sa cezhraničného procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Realizáciou projektových činností by sme chceli podporiť environmentálne správanie všetkých aktérov procesu, poskytnúť dostatok informácií o výhodách a nevýhodách posudzovaných projektov, minimalizovať dôvody k vytváraniu konfliktov, dosiahnuť včasné zapojenie účastníkov procesu vrátane verejnosti do procesu posudzovania, optimalizovať projekty s ohľadom na životné prostredie a zdravie ľudí už pri plánovaní a projektovaní, umožniť verejnosti uplatniť si všetky práva na účasť v procese, prijať viditeľné, merateľné a udržateľné opatrenia v oblasti ochrany a starostlivosti o životné prostredie a zdravie ľudí.

Ochrana životného prostredia zohráva významnú úlohu v procese transformácie prihraničných regiónov na konkurencieschopný región založený na znalostiach, informáciách a vzdelávaní. Nepriaznivá situácia v oblasti životného prostredia znižuje atraktivitu regiónu, negatívne ovplyvňuje kvalitu života jeho obyvateľov a v konečnom dôsledku môže brániť v ďalšom hospodárskom rozvoji regiónu.

Veríme, že zdokonalené cezhraničné procesy s poskytovaním komplexných informácií a spoluprácou subjektov zainteresovaných do procesu prispievajú k dosiahnutiu trvalo udržateľného, ekologického a inovatívneho rozvoja regiónov bez konfliktov.

RNDr. Mária Hrnčárová

SAŽP – Centrum environmentalistiky a informatiky,
projektová manažérka

Foto: archív autorky

Účastníci Úvodného pracovného stretnutia projektového tímu projektu e-MAT, ktoré sa konalo 11. mája 2011 v Bádene

Green Mountain – model trvalo udržateľného rozvoja horských oblastí

Horské oblasti štátov združených v Európskej únii zaberajú 35,2 % jej rozlohy a predstavujú dôležité ekosystémy, ktoré sú v poslednej dobe vystavované sérii rizík a hrozieb, ako napr. opúšťanie územia, používanie nevhodných modelov rozvoja územia, nedostatok integrovaného, trvalo udržateľného prístupu, strata biodiverzity či degradácia ekosystémov. Z hľadiska podielu rozlohy horských oblastí na rozlohe štátu je Slovensko umiestnené na štvrtom mieste, nakoľko viac ako 50 % územia SR má charakter horskej oblasti.

Foto: Lucia Vačková

Pohľad do modelového územia projektu Verejno-súkromného partnerstva Horehron

O projekte

Slovenská republika nemá doteraz vypracovanú osobitnú horskú politiku. Aj preto je pre ňu prínosom realizácia projektu so skráteným názvom Green Mountain, podporeného v rámci druhej výzvy SEE Programme, ktorý rieši problematiku horských oblastí prostredníctvom rozvoja a šírenia spoločného modelu trvalo udržateľného rozvoja a manažmentu horských oblastí. Projekt poskytne integrovanú stratégiu pre zhodnocovanie a uchovávanie prírodných a chránených horských oblastí. Model trvalo udržateľného rozvoja bude vyvíjať medzinárodný projektový tím, pozostávajúci z 12 organizácií z 10 krajín juhovýchodnej Európy (IT, AT, HU, BG, RO, GR, SK, ME, BIH). Partnerom projektu za Slovensko je Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP) so svojim projektovým tímom, zloženým z pracovníkov Centra tvorby krajiny, environmentálnej výchovy a vzdelávania a Centra environmentalistiky a informatiky.

Riadiaci výbor

Riadiaci výbor projektu, zložený zo zástupcov partnerov projektu, na svojom prvom zasadnutí, ktoré sa konalo 24. - 25. mája 2011 v provincii Macerata, Taliansko (Lead partner projektu), detailne naplánoval aktivity projektu a prostredníctvom troch tematických oblastí a štyroch akčných fáz projektu boli zadefinované konkrétne výstupy a výsledky projektu.

Prezentácia SAŽP

V rámci prvej akčnej fázy projektu SAŽP spracovala a odprezentovala Analýzu súčasného stavu (ESA) modelového územia – Verejno-súkromného partnerstva Horehron, ktoré je situované v krajinársky hodnotnom území a disponuje vysokým prírodným a územným potenciálom (NP Nízke Tatry, NP Muránska planina a NP Slovenský raj), avšak aj pre toto územie je charakteristická znevýhodnenosť svojou lokalizáciou v horskom prostredí a z nej vyplývajúce už spomínané riziká a hrozby. Najväčšou hrozbou územia, vzhľadom k problematike horských oblastí, je odlišnosť súvisiaci s neustálym zvyšujúcimi životnými nákladmi, ďalej sú to environmentálne a ekologické ohrozenia.

Ďalšie projektové aktivity

V druhej akčnej fáze projektu budú zostavené tri pracovné skupiny (WG), kde každá bude samostatne pracovať na konkrétnej problematike horských sídel. SAŽP bude lídrom pracovnej skupiny WG2: Metódy a stratégie pre koordinovaný manažment politik a plánov. Zároveň nominuje svojich expertov do WG1 (Identifikácia ekonomicky trvalo udržateľných aktivít a produktov) a WG3 (Metódy a stratégie pre informovanosť a zvyšovanie povedomia), čím odborne a organizačne prispeje k tvorbe modelu trvalo udržateľného rozvoja a manažmentu horských oblastí.

V tretej akčnej fáze bude zabezpečená implementácia modelu trvalo udržateľného rozvoja a manažmentu horských oblastí do verejných politik, s cieľom zapojenia zainteresovaných strán (stakeholderov) danej problematiky. Následne budú partneri spoločne vytvárať manažmentové plány svojich území, podporovať územné zladenie procesov ekonomických subjektov, tvorcov politik a rozhodnutí na regionálnej a lokálnej úrovni, s cieľom koordinácie manažmentovej stratégie a osvojenia si manažmentového plánu územia.

Vo štvrtej akčnej fáze budú projektoví partneri prostredníctvom spoločných pilotných akcií, podujatí a medzinárodnej online platformy spoločne testovať, šíriť a odovzdávať do územia model trvalo udržateľného rozvoja a manažmentu horských oblastí.

Kombinácia tematických oblastí strategického významu, implementovaná prostredníctvom štyroch ucelených akčných fáz na multiúrovňovom partnerstve, povedie k dosiahnutiu očakávaných výstupov a výsledkov projektu.

Ing. Lucia Vačková

SAŽP – Centrum tvorby krajiny, environmentálnej výchovy a vzdelávania,
projektová manažérka

